

Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ή Μεταπολίτευσις μετά 50 χρόνια Σελ. 27

Media: ΕΣΤΙΑ **Page:** 1,27 **Published at:** 28-07-2024
Author: **Surface:** 888.53 cm² **Circulation:** 1080
Subjects:

Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ή Μεταπολίτευσις μετά 50 χρόνια Σελ. 27

BIBΛIO

Η Μεταπολίτευση μετά 50 χρόνια

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Την περασμένη Κυριακή σχεδόν όλες οι εφημερίδες είχαν αφιερώματα για την συμπλήρωση 50 ετών από την Μεταπολίτευση και την είσοδο της «Αττίλας». Η παρούσα στήλη, όπως γνωρίζετε, προσεγγίζει πάντοτε τα διάφορα θέματα με νηφαλιότητα και την προσπάθεια να μην επηρεάζεται από το πνεύμα της επικαιρότητας. Γι' αυτόν τον λόγο προτιμά είτε να προτρέχει είτε να έπειται των επετειών, για να τις βλέπει με περισσότερο ψυχρό βλέμμα και με την αναγκαία απόσταση, έξω από το πνεύμα της άμεσου επικαιρότητας. Έτσι κι άλλως, για βιβλία μιλούμε, τα όποια δεν πρόκειται να φύγουν! Στο φύλλο της 30ής Ιουνίου κάμαμε την αρχή για την συζήτηση περί της Μεταπολίτευσης με την παρουσίαση του λαμπρού και αμερόληπτου βιβλίου των Καθηγητών κ.κ. Αγγέλου Σωτήρου και Ειάνθη Χατζηβασιλείου, *Μεταπολίτευση, 1974-1975. 50 ερωτήματα και απαντήσεις* (έκδ. Πατάκη). Οι ενδιαφερόμενοι που δεν εδιάβασαν την στήλη ως το αναζητήσουν από το πωλητήριο της «Εστίας». Στο σημερινό μας σημείωμα θα αναφερθούμε σε άλλα βιβλία που έχουν κυκλοφορήσει προσφάτως και είναι συναφή.

■ Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος – Ειάνθη Χατζηβασιλείου, *Στρεβλή πορεία, 1960-1974. Πολιτική και κουλτούρα από τη δεκαετία του '60 στην δικτατορία* (έκδ. Μεταίχμο, σελ. 352, ευρώ 18,80 και σε e-book ευρώ 13,99). Το βιβλίο είναι και πάλιν συλλογική εργασία δύο πανεπιστημιακών καθηγητών: του κ. Χατζηβασιλείου, Καθηγητού της Ιστορίας του Μεταπολεμικού Κόσμου στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, και του κ. Σωτηρόπουλου, Καθηγητού Σύγχρονης

Πολιτικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Το περιεχόμενο χωρίζεται σε δύο διακριτά μέρη. Το πρώτο, συγγραφής του κ. Χατζηβασιλείου, με αντικείμενο: «Τά αιτία και η πολιτική δυναμική του καθεστώτος των συνταγματαρχών», είναι κείμενο συγκροτημένο, καλά τεκμηριωμένο και με βλέμμα αμερόληπτο, έργο πραγματικού ιστορικού έρευνητού, με στοχαστικό βλέμμα για γεγονότα που δεν έζησε πάντοτε ο ίδιος, αλλά που προσπαθεί να άνηγθη με ενάργεια και να εξηγήσει στον έαυτό του και στον αναγνώστη του. Είναι ένα ειλικρινές κείμενο, τό όποιο αναλύει με ευθυκρισία την κρίση των θεσμών, που ώδήγησε αναπότρεπτα στην έπιβολή της Απριλιανής δικτατορίας. Στήριζει τό έπιχείρημα ότι τό πραξικόπημα των συνταγματαρχών ήταν ή απόλξης της κρίσεως που είχε ξεκινήσει από τό 1915 και είχε κορυφωθεί στον Μεσοπόλεμο, όταν ό Στρατός είχε μεταβληθεί, στην ουσία, σε ρυθμιστή των πολιτικών εξελίξεων και έπιλογών. Αντιθέτως, τό δεύτερο μέρος του βιβλίου, έργο του κ. Σωτηρόπουλου, με αντικείμενο: «Κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις, 1958-1974. Ο πατερναλιστικός τεχνοκρατικός εκσυγχρονισμός και τό μαζικοδημοκρατικό αναπτυξιακό πρότυπο», προσεγγίζει την κοινωνία και τά νέα πολιτιστικά ρεύματα μέσα από τό πνεύμα μιάς μάλλον άριστερης τοποθετήσεως, όπως δηλώνει και ό όρος «μαζικοδημοκρατικός», που ανταποκρίνεται στον νεομαρξισμό κυρίως της ευρωπαϊκής διανοήσεως. Φαίνεται να μην έχη καλήν εικόνα της κοινωνικής καταστάσεως στην Ελλάδα της περιόδου που εξετάζει και ανατρέπει κυρίως σε ξένη βιβλιογραφία για την αυτή περίοδο και τις εξελίξεις κυρίως στις ΗΠΑ, στην Αγγλία και στην Γαλλία. Δεν φαίνεται επίσης να γνωρίζει τό τεράστιο πολιτισμικό χάσμα μεταξύ των νέων μαθητών των ιδιωτικών σχολείων και των δημοσίων σχολείων της Αθήνας, συνολικά δέ μεταξύ των νέων της Αθήνας και της περιφέρειας. Τό βι-

βλίο είναι χρήσιμο πρωτίσως για τό πρώτο μέρος του.

■ Τάκης Σ. Παπάς, *Παράδοξη χώρα. Γιατί ή Ελλάδα ύστερεί σε σχέση με την Ιρλανδία και την Πορτογαλία και τί μπορούμε να μάθουμε από αυτές;* (έκδ. Πατάκη, σελ. 312, ευρώ 16,60). Ο συγγραφέας έχει σπουδάσει νομικά στην Ελλάδα και συγκριτική πολιτική στις ΗΠΑ, όπου έλαβε διδακτορικό δίπλωμα σε αυτό τό αντικείμενο από τό Πανεπιστήμιο του Yale. Υπήρξε ως καθηγητής συγκριτικής πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, έδίδαξε ως έπισκέπτης καθηγητής στα πανεπιστήμια του Στρασβούργου,

του Όσλο, του Φράϊμπουργκ, του Λουξεμβούργου και στο Κεντρικό Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης, ενώ σήμερα ύπηρετεί ως έρευνητής στο Πανεπιστήμιο του Έλσίνκι, όπου παραιτήθηκε από την θέση του στην Ελλάδα τό 2010, όταν έγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Γαλλία. Είναι συνεργάτης του ΕΛΙΑΜΕΠ. Στο βιβλίο του προσεγγίζει τό ερώτημα της παραλλήλου εξελίξεως τριών κρατών της ευρωπαϊκής περιφέρειας, προσπαθώντας να άπαντησει στα έξιξ τρία ερωτήματα: Πού όφείλεται ή μακροχρόνια ύστερησις της Ελλάδος σε σχέση με την Ιρλανδία και την Πορτογαλία; Τί έκαμαν τά δύο αυτά κράτη καλύτερα από την Ελλάδα; Ποιά χρήσιμα μαθήματα μπορούμε να άντλήσουμε από την εμπειρία τους; Τά συμπεράσματά του για την περίοδο της τελευταίας 50ετίας είναι χρήσιμα ιδίως για την σχεδίαση της μελλούσης πορείας αυτού του τόπου, άν θέλη πράγματι να ξεφύγη από την μζέρια του. Διότι μπορεί μόν να είναι σήμερα πολύ καλύτερη ή κατάσταση των Έλλήνων από ό,τι ήταν τό 1974,

άλλά δεν φθάνει στο βιοτικό επίπεδο παρά σε ποσοστό μόλις 1,2 φορές καλύτερο από εκείνο των γονέων μας τότε. Αντιστοίχως, στην Πορτογαλία τό ποσοστό είναι 2,3 φορές καλύτερο και στην Ιρλανδία 3,4 φορές καλύτερο από εκείνο του 1974. Οι προτάσεις του συγγραφέως άξιζει να μελετηθούν.

■ Γιάννης Πριόβολος, *Ευέλπιδες σε παράξενα χρόνια, 1971-1975. Βιοματικό-ιστορικό αφήγημα* (έκδ. Πατάκη, σελ. 384, ευρώ 18,80). Ο συγγραφέας είναι άπόστρατος αξιωματικός, ύποστράτηγος της τάξεως 1975. Έχει γράψει πολλά βιβλία σχετικά με την έμπλοκή των αξιωματικών και ύπαξιωματικών του Στρατού στον ΕΛΑΣ κατά την Κατοχή. Η προσέγγισις του δεν είναι άμιγής του ιστορικού, καθώς διακατέχεται από την έπιθυμία να καταδείξει ότι ή συμμε-

τοχή στον ΕΛΑΣ ήταν ίσως και τυχαία. Στο παρόν, όμως, έρχεται στο καθαρόσ αυτοβιογραφικό πεδίο, κάτι που καθένας δικαιούται να κάμη άν τό θεωρή άναγκαίο. Η πολύ άρνητική τοποθέτησις του εναντι της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων, όπου «κατέληξε» μετά την άποτυχία του να εισαχθί στο Πολυτεχνείο, δεν γνωρίζω σε ποιόν βαθμό είναι ύστερογενής, καθώς, όπως δείχνει ό βαθμός του, δύνυσσε μία μακρά σταδιοδρομία στο Στρατεύμα, τό όποιο φαίνεται να άπαξιώνη. Πάντως, έχουν ένα ενδιαφέρον οι προσωπικές μαρτυρίες του για τις ήμέρες του 1973 στο Πολυτεχνείο και την ΣΣΕ, αλλά και την έπιστράτευση του 1974. Εκείνο που καταδικάζει σε κάθε σελίδα του βιβλίου του είναι οι λεγόμενες «νίκες» της ΣΣΕ, φαινόμενο που εισήχθη στην Ελλάδα με τις ξένες στρατιωτικές άποστολές της Γαλλίας και την ξένη έποπτεία των σπουδών. Δεν ήταν ίδιον της

ΣΣΕ όταν ιδρύθηκε από τον Καποδίστρια. Όποσδήποτε τό φαινόμενο δεν ήταν όρθό και καλώς κατηγήθη, αλλά έθωροείτο ότι «εχαλύβδωνε» χαρακτήρες σε παλαιότερες έποχές. Αυτά συνέβαιναν όχι μόνον στην Ελλάδα.

■ Ανδρέας Παναζόπουλος, *Η πολιτική της αντιπροσώπευσης. Ντοστογιέφσκι, Παπαδιαμάντης, Κόντογλον* (έκδ. Αρμός, σελ. 192, ευρώ 14). Ο συγγραφέας είναι πολιτικός έπιστήμων και Αναπλ. Καθηγητής Πολιτικής Έπιστήμης στο ΑΠΘ. Τά έρευνητικά του ενδιαφέροντα έστιάζονται στην πορεία του έλληνικού πολιτικού συστήματος και των πολιτικών κομμάτων κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσεως, στον λαϊκισμό σε συγκριτική προοπτική, στον έθνικισμό και στον αντισημιτισμό. Τό αντικείμενο του παρόντος βιβλίου παρουσιάζει την έξιξη ιδιουσιπία: Θέτει τό ερώτημα πώς τρεις κατ' έξιξήν χριστιανοί Όρθόδοξοι συγγραφείς του παρελθόντος, που έγραψαν ό καθένας σε διαφορετική έποχή, μπορούν να μάς φανούν χρήσιμοι για την διαμόρφωση και την βελτίωση της πολιτικής έμπιστοσύνης. Έξετάζονται όροι και θεσμοί, όπως Εκκλησία, ιεραρχία, ήγεςία, ενσάρκωση, κοινότητα, έθνος, ταυτότητα, κυριαρχία, δικτατορία, δημοκρατία, λαός, λαϊκισμός, αλλά έπισης και καλό και κακό, πενία και πλούτος, άπλότητα, ταπεινότητα, πονηρία και πολλά άκόμη φαινόμενα της ψυχικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής, ύπό τό πρίσμα των τριών συγγραφέων, που όμολογώ ότι δεν είχα φαντασθί πώς θά μπορούσαν να εξετασθούν και με την όπτική της πολιτικής έπιστήμης. Οι βασικές άρχές της Όρθοδοξίας και της συμπεριλήψεως, που αυτή πρεσβεύει, προσφέρουν κάποιες νέες άπαντήσεις, οι όποιες άξιζει να μάς άπασχολήσουν. ▲ ▼

